

RÂNDUNICA

FÓIE LITERARĂ-BELETRISTICĂ.

APARE

IN SIBIIU, DE TREI ORI PE LUNA.

PROPRIETAR-EDITOR ȘI REDACTOR

SILVESTRU MOLDOVAN.

SUMARUL:

Primăvara	Ilie Demetrescu.
Jertfe moderne	Em. Lungu-Puhallo.
In sîn	V. R. Buticescu.
Judele Zăbun	I. E. Prodan.
De ce?	Ioan Seurtu.
Păcală și cei trei negustori	Gr. Sima a lui Ion.
Correspondență din București	Spectator.
Rămurele:	
Domnica	Ilarie Chendi.
Feliurite	* * *

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

PRIMĂVARA

(Triolet.)

*Incântătoare primăvară,
Podoba ta ți-ai reluat
Și, apărând, te-am admirat
Ca pe-o deită legendară.*

*Când iarna tristă dela țară
Iși smulse giulgiu-i argintat,
Incântătoare primăvară
Podoba ta ți-ai reluat.*

*Și dacă 'n cale-ți faci s'apară
O nouă viață de odat', —
Speranțelor ce ne-am format
Imparte-le-o, să nu dispară,
Incântătoare primăvară!*

București, 22 Martiu 1895. Ilie Demetrescu.

JERTFE MODERNE.

Novelă.

(Sfârșit.)

Emilia Lungu-Puhallo.

— Dșoră, glumesci! Chiar eu să te părăsesc?
„Mi s'a interzis să primesc curtenirea Dtale“.
— Și pentru ce?
„Mama uresce zadarnicele flăcuri...“
— Dar dta, uresci-le?
„Erăși i se slobođiră lungile gene.
— Ești un ânger! — exclamă el pătruns. — Te iubesc, o scii; dispune de viața mea!
Un fior o cutrieră.
— Te-am supărat? — întrebă el.
„Nu, dar realitatea și-a rupt calea prin acest vis“.
El îi cuprinse mâinile, le sărută pe rând, rugându-o de un cuvânt, de un singur cuvânt, ca încă ați să se prezinte părinților ca pețitor.
„Asta să nu o faci!“ apostrofă ea cu glas agitat.
— Și pentru ce nu?

„Pentru că eu nu am zestre“.
Un ris nepăsător invioșă marcantele lui trăsuri. Ii închinase tesaurul iubirei sale, fără ca vre-odată gândirea să-i rătăcească la averi.
— Aglae! Dumneșeu mi-e martor, cât te iubesc...
„Dispui de avere?“ întrebă ea cu o tresărindă nădejde.
— Nu, de loc. Părinții mei sunt oameni de cinste, dar agoniseli nu au. Ce sunt eu — sunt prin vrednicia mea, dar cu toate astea cred, că căsătoria noastră ar fi una din cele mai fericite...
„Idealist!“ murmură ea prin șirul smălțuiților ei dinți.
— Nu chiar. Studiile și anii de serviciu îmi dau prerogativa a trece la altă stare. Cu consimțirea sufl-

telor noastre vom învinge începutul și vom avea raiul pe pământ.

Prospectele lui de viață o înfiorară. Erau lanțul unei continue poveri...

„Dle! nu uita, că iubirea în griji casnice piere ca înădușită. Ce s'ar alege din talentele mele în vegetările miseriei?”

Nădejtile ce o secundă mai nainte susținură pe junele locotenent la fericiri ideale — se ciuntară de nemilăsa ei judecată. Nu avea putere de a protesta, nici atât nu-i mai putea spune: că ce nu zidesce iubirea, stă pe temelie de năsip.

Sdrobit în sfințele sale așteptări, găngăvi: unde îți sunt idealele de odinioară?!

„Oh! lasă-le altora, croiți de sorte pentru a munci ca țileri...”

Lovitura fu atât de crâncenă, încât el luând o poziție militară, dișe: Dșoră, e destul. Ți sunt obligat pentru deslușirile date. Te salut! Inima mea a căutat o femeie, și nu o — damă cu pretenții atât de înalte“.

Făcând o inclinare ușoră eși, ér ea intră în salon.

Nu numai obrajii, ci chiar și buzele îi albiseră — dar surisul, cu care întimpină ea pe procurorul, îl înfierbântă pe acesta afară de fire.

De două ori dansase cu ea, apoi prezentându-i un admirabil buchet șopti: Dșoră, se sper?

Valuri rumene se ridicară până de-asupra arcuilor ei sprâncene. Acesta știure el o înțelese în destul, spre a fi prins de pojarul celei mai înflăcărâte dragoste.

Era vară, când îmbetrânitul mire conduse gingașa sa alésă în splendoră caselor sale. Și de aci porniră, ca rândunicele călătore...

Intorși îndărapt — salónele lor erau centrul social.

Baluri, teatru amestecate cu soarele și picnice — podóba lor fiind tinera nevastă, a cărei talente și improvizări erau originale și de mare șic.

Ce și-a dorit a dobândit — ea era regina sêrbătorilor, stăpânid dróic de robi, cari o preamăreau, cum pe o altă femeie nu preamăriseră.

Aglae ajunsă în flórea vârstei nu era numai frumósă, nu numai adorabilă — era încântătoare.

In parcul vestitelor calde óspeții se primblau după ritmul orchestrei.

O sburdată mulțime, un pistrîț chaos omenesc își petrecea în plăceri deșerte aurósa vreme de vară.

Pe o bancă retrasă în lăuntru umbroselor grupe de brađi — odihnea o damă sub povara de grele suferințe.

Impinsă pe valul nemilóselor gândiri, își numéra anii dela călétoria ei de nuntă. Cu tăișul ironiei își zugrăvea Abbazia. Triestul, marea și ceriul azur — și pe ea inasași se vedea cu inimă inghetată și creeri pustiți...

După aste se vedea pe înalta tréptă a norocului, invidiată de societatea, sclavă modernului materialism — și o cuprinse adêncul dispreț de sine. Atinsă în deșteptarea judecătii, se blăstêma, că nu avuse curagiul a-și susține sfințenia iubirei...

Scopul pierdut al vieții o silí la febrilul traiu — ascundênd sub chip fascinător chinul și căința, scârba tuturor înjosirilor cuprinse în o căsătorie ca a ei...

Din rêsboiul uritelor amăgiri — o deșteptă lărmtorului glas al unui băețel, ce își alerga cereul.

În dreptul ei se potieni jocul, copilul rotind luminoșii ochi în giur, bătú din palme strigênd: vino mamă dragă veđi! de unde a adus moș crăciun frumosul meu pom.

Un glas argințiu rêsponse. Imediat la cotitura aleei se zări o sprintenă nevastică la brațul unui intendant militar.

Copilul bălan, tinéra mamă și tatăl în puterea bărbăției — da icóna unei familii fericite.

Dragostea ce unea aceste trei ființe, nimeni nu o gâcise mai temeinic ca dama de pe bancă — ce cu mâna străvedie își trase vêlul.

„E Leu, soția și copilul lui — șoptii ea cu suspin.

La ultimul acord al concertului, lumea se resfiră.

Dintre cunoscuți o fată tinéră și medicul scaldelor grăbiră spre tufișul de brađi.

RĂMURELE.

Domnica.

Eram tinér încă atunci, tinér nepățit și inima-mi încă nu era tocită de valorile vieții, mă sciam însufleți pentru tot ce îmi părea escentric, căci firea mea așa era; ađi tinér la ani încă, dar în pățanii îmbetrânit, mai tresar numai, când moșnéga fantasie mai scormonesce din trecut câte un tablou în copie fidelă, frânturi din țile bune. Voiu sê-mi deschid încă odată inima, acel mare album, în care zac pături de pături icóne prietinesci și blânde... pe una din cele dintăiu pagini étă Domnica cu colțul șurtii prins în brău.

Era la începutul primăverii. Amurgise de-a binele. Eșisem la preumblare cătră podul așa numit al Mogoșóiei, botezat de mine după cel din Bucuresci. Podul acesta desparte orașul M. în două părți, cătră sóre rêsare edificiile cele mărețe, orașul întreg cu toiul sêu antipatic, cătră asfințea sórelui o pleiadă de hurube, cari de cari mai posomorite. Pe pleoștitele lor coperișe crescea stir și mohor învêlit în fumul plutitor, ce părea a dormi asupra lor visând a sărăcie și desnădejde. În hurubele aceste cu ferestruie de țipă dănuia peste ți tăcere, numai câte un țigănuș, pitoresc sdrențuit, își arăta

dințóorii cei albi, rođênd pe podmol câte-o cojuță de mălaiu uscat. Séra însă ca intradins zăboveau razele aurii de sóre la țigani favoriti de natură mai mult ca în alte părți. Atunci eșiau de-a valma în prag, vêzduchul se cutremura de încercările veteranilor pe clarinete și cobze, de fistigóiele băețandrilor, de cântecele pline de foc a țigancelor. Întréga asta parte a orașului părea a se fi prefăcut într'un berc de sálcii, din care la tot asfințitul de sóre rêsună cântecul neregulat de laudă a vrabiilor.

Ținta preumblării mele era grădina nóstră situată lângă cea din urmă căscióră. Intraiu în grădină. Vre-o câte-va viorele stăteau supérate cu capetele inclinate de-a lungul cărărușei, căci le trecuse binișor timpul; lângă stobor înfloreau deja lacrimióre, în ei tremurau picuri de róuă de séră a fragedei primăveri, auricule și iacinte surideau în straturile eliptice. Stăteam în mijlocul grădinei cu mânilé încruciașate pe pept. Privirile mi se așterneau rêvnitóre peste floricele, inima-mi era deschisă pentru ori ce farmec, așteptam pare, ca natura sê-mi destăinuiescă în momentul acesta tóte secretele ei. Visuri și dorințe năvăleau peste gândirile reale, fantasia își lua un avênt plutitor cătră tot ce era învêlit în cêța nestraveđie a tainei.

În momentul acesta de desfêtare sufletescă și de o rară susceptibilitate ađii în grădinuța mărginașă o voce cunoscută femeiescă, un cântec ce rivalisa cu al

„Értă! ai așteptat mai mult ca altădată. Dar scii, muzica a fost minunată, cântând și melodia ta...

— Cântul lebedei! — grăi ea cu un sarbed suris pe buze.

„Érăș melancolică? amenința medicul glumind. Nu te vom mai lăsa așa, singurătatea îți face rău.

— Cine îți spune că am fost singură? Doctore, am avut o vedenie, — am avut una cum vin la bieții martiri...

— Dnă! noi, dșora și eu suntem logodiți — nu ne infrica cu duhuri...

— Păziți iubirea! vă dic acum când în suflet simt sălășluindu-se o pace sfântă. Pot să mor... căci am vădut...

Violentul sughiț îi înăduși graiul.

„Ce ai?“ întrebă medicul mișcat de tinereța ei ce apunea.

Cu ochi lucioși și mâni apăsate pe inimă dișe estaziată: am vădut... spiritul tinereții mele!!...

ÎN SÎN.

In sîn, ca chipul Madonei

Îți purtam portretu-ascuns.

Și fantasme, și sirene,

Și speranțe și ilusii

Mă chemau — dar nu m'am dus.

Ađi m'aș duce, tot m'aș duce

Peste lume pribegit,

Ca să nu mai sciu de tine,

Nici să nu mi-aduc aminte

C'ai fi fost, și te-am iubit.

Bistrița.

V. R. Buticescu.

JUDELE ZĂBUN.

(Urmare.)

I. E. Prodan.

VIII.

Câmpul băjbăia de lucrători. Grânele galbene ca aurul și înalte de un stat de om își plecau capetele țepoșe și se închinau la pământ sub tăișul secerii. Căldura și năduful inecau înviorătoarele glume și doioșele cântece ale fetelor, de cari altădată răsuna câmpul și prin cămeșile deschiate ale flăcăilor bôrea se furișă din când în când, rĂcorindu-le bobii ferbinți de sudore de pe pepturile lor pirlite de arșița sôrelui.

Frumosul și mult așteptatul timp al secerișului sosise. Bogații și sĂracii zimbeau la mult-puținul seceriș, ce-l aveau din voia Celui de sus.

În anul acesta să împlineșe dorința exprimată în obicinuita lor urare, ce-o rostesc copii umblând din casă în casă în sĂra Botezului Domnului:

Ciura-leșă
Marga-reșă
Sită rară,
Eși afară!

tĂnguitoarei filomele, un vers fireș și blĂnd cum numai feciôrele sunt în stare să-l cĂnte, când vor a învĂli cu pirotĂla, a înălta în lumea de visuri pe iubitul lor, ce stĂ cu inima troenită în vrajĂ și ascultĂ buimăcit de dragoste.

Peste grĂdini și în atmosferĂ să respirĂ doiosul vers vibrĂnd, și pomii toți, pĂreau a asculta în uimire. Eu steteam aiurit, cu mințile încĂlcite și ascultam pĂtruns de dorințe, ascuns în tufa de scumpie.

IncetĂ versul. Eșii din tufa de scumpie grĂbind spre pĂrlaz. Înaintea mea, în grĂdinața megieșe a țiganului Fonea era Domnica fata lui, frumôsĂ ca cĂntecul ei, plecatĂ își plivea straturile — și avea colțul șurții prins în brĂu...

Avea sinul tainic rotunđit și ochii plini de farmec pĂgĂn, și amurgul drag al serei blĂnde de primĂvarĂ o înprejmuia așa frumôsĂ, un idil fantastic.

„DomnicĂ, DomnicĂ!“

Ea să ridicĂ la auzul vocii mele.

„Cine te-a învĂțat acest cĂntec doios, DomnicĂ“, o întrebai dornic de a prinde vorbĂ. Dar spĂriôsĂ ca sĂlbatica cĂpriôrĂ își mișcĂ tăcutĂ trupul svelt spre porțița grĂdinei. Avea colțul șurii prins în brĂu, ducea smocuri de sulcini plivite, avea fața dogoritĂ de arșița ca perseca din vie, și plete negre pĂcat, ce fluturau bogate dupĂ ea. DispĂrĂ în cĂsuța sĂlbatica cĂntĂrĂtĂ, urmĂritĂ rivnĂ de privirile mele.

Se făcĂ tăcere. Floricelele înviorate de rĂuĂ și alintate de cĂntecul blĂnd al vecinei tremurau în molateca adiere a vĂntulețului de sĂrĂ. Norii să ițeau pe de-asupra delurilor. SĂ ivi luna cea bĂlae, trimitĂndu-și razele ca să se scalde în potirele floricelelor. Cerul îmbujorat dela asfințit își redobĂndi la ivirea lunei albĂ-strĂla. Prin vĂzduchul aprins să începĂ gĂna. cĂrĂbușilor, ce să isbeau orbiș de ramurile pomilor, și cĂdeau cu vĂlmășag peste plĂpĂndeale floricele.

Stam troinic. GĂndul, neobosita iscĂdĂ a tainelor rĂtĂcea visĂtor. Privirile-mi erau întinșe pe cĂrĂrușă, pe care dispĂruse ea. AtĂt era tabloul acesta al naturei de frumos și totuș necomplet! Lipșea ea, lipșea Domnica cea frumôsĂ ca cĂntecul ei, Domnica, momĂla florilor. O adastam ademenit de gĂndul, cĂ se va mai ivi și va cĂnta versul cel dulce... dar nu mai sĂsi.

Pornii spre casĂ, ducĂnd cu mine bogate impresiuni...

TolĂnit pe canapea, sugeam cu poftĂ aerul de primĂvarĂ, ce-mi strĂbĂtea prin ferĂstra deschisĂ, și priveam la luna cea puțin știrbitĂ, carea vĂrsa-vĂrsa luminĂ gĂlfezie. OstenĂla îmi închise pleôpele și în vis pornii a tĂrce mai departe firul plĂcutelor vedenii. Ce dulce e visul de primĂvarĂ!...

În mijloc de pĂdure, înaintea unui bordeiu dĂrĂ-pĂnat, ședea o cĂtĂ de țigani cu plete negre-cĂrbune, cu ochii iuți și ageri foc, aveau piciôrele încĂlcite și

Sită desă
Intră 'n casă!
Oi lănoșe
Vaci lăptoșe
Spic de grâu
Până 'n brâu,
Secara cât scara,
Spicul cât voinicul!

Așa urau copii Ciclanilor în sera de Boboteză, și în vederea urării din urmă împlinite, câți n'ar fi dorit să aibă un pământel cel puțin, să-și aducă carul trosnind sub greutatea snopilor, să-și împodobescă curtea cu stoguri și mai în urmă să-și acopere trebuințele dîlnice și să-și țină casa.

Da, să-și țină casa, să aibă pentru oște, pomeni și alte multe împregiurări, cari de câte-ori îți bat la ușe, trebuie să te pregătești.

Și la ușa Ciclanilor băteau multe împregiurări și încă mai multe sărbători.

Numai nedecele cât va fi costând pe fie-care Ciclan! Dar apoi sărbătorea patronilor casei, de cari fie-care Ciclan avea câte doi sau trei, cât nu va fi mistuind în fie-care an?!

Ciclanii la sărbătorea patronilor casei au obiceiul să întindă mese bogate; să chiepe pe câți sături și flămânda ca să-i sature, cheltuindu-și și crețarul din urmă sau dacă nu aveau bani îndatorându-se.

Și sermanii sfinți patroni, în loc să fie voioși de ospetul ce se da în omenia lor, de multe-ori erau superați, căci prin cheltuiela fără cap a Ciclanilor, nu odată se vedeau vînduți cu casă cu tot la alții.

O astfel de intristare avea să vină pe capul sfinților patroni ai unei frumoase case dimpreună cu o moșie de trei sute de jugere pentru datorii și darea neplătită de mai mulți ani.

Înainte de casa comunale vr'o câți-va oameni așteptau să se începă licitația.

Chinezul nu sosise încă. Era în grădina școlii cu prietinel său Brânzoiu. Puneau ceva treabă la cale...

Învățătorul Piștean, prin ferestra deschisă dela sala sa de învățământ, trase cu urechea și înțelese, că judele Zăbun îi dîse lui nenea Brânzoiu, ca să-l lase sin-

fețe nămolite. În fundul bordeiului mesteca într'un cîaun colesă o hîrcă de babă, totă încrețită. Lumina din bordeiu se răsfrîngea în fața faraonilor, cari borboroseau între sine, pe când o fată le cetea ședînd pe prispă norocul de-a rîndul.

Era pare Fonea, Gârta, Rafa, Tocanel... toți țigani neoși din giurul grădinei noastre, și fata era Domnica, cu fața dogorită de arșița sîrelui, cu colțul șurții prins în brâu. Era frumoasă și aci Domnica, era o sîntă în mijlocul acestor neciopliți, cari ascultau la vorbele, ce ea le rostogolea gureșă peste buzele frumos croite.

Fumul durmea întins de-alatul paștei.

De-odată încetă borborositul țiganilor și versul dulce și cu belșug de farmec a Domnicei spintecă plăcut aerul din jur. Era jalnic versul, răpitor și plin de mister ca însași cântăreța, — și ascultau aiuriți țiganii.

„Să făcū diuă și érași séră“. Domnica era florea gândurilor mele. Chipul ei era vecinic înainte-mi, versul îmi vibra mereu în urechie, ca o artistică simfonie! Simțurile tôte, smomite de un tainic foc pîndeau pe crăesa dorințelor mele, pe Domnica cea frumoasă.

Amurgise. În tufe de scumpie stam și talmăceam tainele firei. Vîsduhul era liniștit. Fistigóiele și clarinetele țiganilor încetaseră. Floricelele priveau setoșe pe ceriul posomorit, ér eu căutam tremurînd de dor spre porțiță.

gur să liciteze, să cumpere el, chinezul, moșia și apoi vor împărți-o între ei frătesce.

Învoela se făcū și după o jumătate de óră se începe licitația.

Patru, cinci ómeni liciteză până la suma de o mie de fiorini. Chinezul o suie însé până la unspredece sute și în urmă sunînd a treia óră toba, casa dimpreună cu pămîntul în mărime de trei sute de jugere ajung în stăpînirea lui Zăbun.

Sera ómenii se întorc dela lucru și aud și despre acésta blăstêmătie a judeului, care nici nu-i însciințase despre vîndarea moșiei.

O sémă dintre frunțașii Ciclanii cercă să strice vîndarea făcută; umblă în ruptul capului în dreapta și în stînga, dar nu isbutesc nimica față de Zăbun, sprîginit de Brânzoiu și de notarul său.

Ciclanii s'au ales cu supérarea, ér judele cu cele trei sute de jugere și încă cu o casă frumoasă de petró.

Ce mai moșie frumoasă, la locul cel mai bun și pe un preț neînsemnat. Așa ceva nu poți cumpéra în tôte dílele.

Dar moșia avea să se împartă frătesce.

Brânzoiu așteptă ađi, așteptă mîne, ba sêptemâni și luni întregi, ca Zăbun să-și împlinescă cuvîntul de omenie, ce i l'a dat.

Cuvîntul de omenie a lui Zăbun însé a ținut numai până s'a făcut învoela și chinezul odată ajuns domu peste avere a început să se gîndescă într'alt chip.

Martori la învoieala din grădina școlii nu erau.

Chinezul își calcă cuvîntul și se intabulă pe întrega moșie cumpérată pe ascuns.

Brânzoiu rămase cu buzele dramboiate, dar și cu mânia în pept și în urmă cu dorul de a se rîsbuna asupra lui Zăbun.

Ómenii aflară cum a fost păcălit Brânzoiu și într'o séră, când acesta obosit de lucrul cîmpului se îndrepta cătră casă, vr'o câți-va îl ajunseră și dându-i bună sera îl întrebă cu un ton mușcător, că ce mai face fêrtatul său Zăbun.

Portița din grădina megieșă scărta în țîtini. Să audeau pași lini. Era Domnica — dar nu singură.

Pe glia de lîngă soc se aședă Domnica și lîngă ea un flăcău cu fața nămolită. Ea îi luă capul în pólă, îi netedí pîrul sburlit, îi mîngăia cu mîna fața și-l sărută pe urmă chiar, pe frunte și pe gură. „Dragă Domnică“, — „dragă Șofronel“, le erau șoptele...

Eu stam în tufa de scumpie și talmăceam tainele firei. Ceriul era gróznic de posomorit. Din asfîntit să ridicau nori uriași și palide săgeți de fulger spintecau vîsduhul. Vîntul porni a „tremura în frunđe“, din pomi cădea zăpadă de flori pe pămînt.

Plecaiu confus spre casă... Tolănit pe canapea visam cu ochii deschiși. Plîn de mahnire priveam prin ferestra deschisă la plóia ce se vîrsa-vîrsa spre pămînt.

Eram tîner încă atunci, tîner nepătit, și inima-mi încă nu era tocită de valurile vieții, mă sciam însuflețit pentru tot ce-mi părea escentric, căci firea mea așa era. Ađi, — tîner la ani încă, dar în pătîni îmbétrănit, mai tresar numai, când moșnéga fantasmă mai scormonesce din trecut, câte un tablou în copie fidelă, frînturi din díle bune...

Mediaș.

Ilarie Chendi.

Ba unul mai bătrân, cu un fel de mulțămire sufletescă îi dîse:

— Vecine Brânzoiu, ți-ai încălzit șerpele la sin și ni l'ai făcut chinez, acum las să te musce și pe tine nu numai pe noi!

Aceste cuvinte ațițătore, precum și impregiurarea, că Zăbun, indușmănit de mörte cu Ursian, care era nēm de de apröpe cu Brânzoiu, lucra și în contra scölei, aprinseră și mai tare în inima lui Brânzoiu focul rësbnării.

Să și dete Brânzoiu pe partea asupriților, le ascultă plängerile și päsurile și ca un jude investigator cu mult zel aduna doveđi în contra lui Zăbun.

Doveđile adunate le încredință învătătorului Ursian, ca să cerce pe calea lezei a-l depune pe Zăbun.

O dovadă însă, pe care Brânzoiu o aflase dela servitorul său și care trebuia să apese cu mult mai greu în cumpēna păcatelor lui Zăbun și se facă, ca dreptatea să învingă mai de grabă, de cât fiind căutată cu ajutorul legilor schimonosite și adesea rēu întrebunțate de juđi, — o păstră pe sēma sa și încă pe a cuiva.

IX.

Töмна era pe sfirșit; deja un strat gros de nea acoperea fața pămēntului.

Păzitorii de păduri, adecă codrenii, în acest timp aveau mai mult de lucru ca ori când peste an. Trebuiau să fie điuă și nöptea în pădure.

Era deci lucru rar să găsești vr'un codrēn prin sat; pöte numai bōla sau altă trebuință arđetöre să-l impedece de a fi la locul său.

Și cu töte aceste Codru, bărbatul Elenei pe o nöpțe cu un viscol urit ce gonea fulgii de nea în vrteje și stoluri, scobora potecile încălcite și ascunse sub nea și cu un pas grabnic dar sigur, apucă printre viile de pe cōsta din sus a satului îndreptându-se spre loința lui Brânzoiu.

Pasul său ușor și lin să perdea fără cel mai mic sgomot în velința albă möle a pămēntului și nezărit de nimeni, întră în casa neluminată a lui Brânzoiu, care-l aștepta cu nerăbdare pe un scăunel în apropierea căminului, unde focul pălpăia încetinel și făcea ca borborositöarele lui flacări, jucându-se vesele se arunce prin gaura ușii o lumină săltăretă pe podinele și päretele odaiei.

Ce päs sau durere să-l fi adus pe Codru la Brânzoiu nöptea, atât de tărđiu?

Avea, pöte, Brânzoiu să-i destăinuiescă ceva ca prin ajutorul lui Codru să se pötă rësbnuna asupra lui Zăbun.

Nimenea nu scia cauza venirii lui Codru la Brânzoiu, nici ce s'a petrecut între ei.

Codru după o petrecere de o öra eși dela Brânzoiu cu un pas apēsă, și cu un greu oftat închidēnd ușa porții, dispărü în întunecimea noptii.

Din acēsta nöpțe Codru, apröpe în fie-care sērá și uneori și nöptea se repeđea, cu pușca încărcată pe umēr, din inima codrului fără viață și trist ca și inima sa, ca să vadă ce să mai petrecea prin curtea și casa sa.

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE CE?

(Imitație după Eminescu)

*Și dacă tu mă mai iubesci
Și te gândești la mine,
De ce nu vrei să mă privești
Și să-mi vorbești a bine?*

D-șörei M. P.

*Și dacă tu nu m'ai uitat,
Ci mă iubesci ș'acuma,
De ce când eu în ochi îți cat,
Albesci întotdeuna?*

*Și dacă vrei să fericesci
Fimța-mi ce te-adöră,
De ce tu inima-mi rănesci,
Ca vecinic să mă döră?!*

Brașov.

Ioan Scurtu.

PĂCALĂ ȘI CEI TREI NEGUSTORI.

Gr. Sima al lui Ion.

Lui Păcală i se incurcaseră itele, nu mai avea încotro s'ö cärneseă, nici în drēpta, nici în stंगा. Sē înțēlege cu muliera ca să vēndă vacuța din ogradă, deși altă cōdă de vită nu aveau pe sufletul lor.

Cum e mäne-đi, e tērg de țēră în orașul din apropiere și Păcală e cu vacuța în tērg.

Trece cât trece, și numai ce vine un cumpērător. Tot adevērat rēmāne, că pe om îl veđi om, așa pe de-a-supra, încolea nu sciu ce și cum să đic, ca să nu greșesc.

— „De vēndut îți este juninca asta?” — întrēbă el pe Păcală.

— Ce junincă? — rēsponde Păcală. — Asta nu e

junincă cumetre hēi, e vacă de trei viței, ori pătimesci nene, de orbul găinilor?

— „Ba e junincă și vacă nici de loc — đice negustorul din a sa parte — și eu o cumpēr dela tine, dar bine înțēles, că în preț de junincă și nu de vacă“. Đice și să duce mai departe.

Trece cât trece, și numai ce vine un alt cumpērător.

— „De vēndut îți este vițēua asta? — întrēbă el pe Păcală.

— Ce vițēa — rēsponde Păcală. — Asta nu e vițēa cumetre hēi, asta e vacă de trei viței, ori pătimesci, nene, de orbul găinilor?

— „Ba e vițea și vacă nici de loc — ȳice negustorul din a sa parte — și eu o cumpăr dela tine cu bani grei, bine înțeles, că în preț de vițea și nu de vacă“. — ȳice și se duce mai departe.

Trece cât trece și numai ce vine și un al treilea cumpărător.

— „De vândut îți este capra asta? — întreabă el pe Păcală.

— Ce capră — răspunde Păcală. — Asta nu e capră, e vacă de trei viței cumetre hēi, ori-că pătimesci de orbul găinilor?

— „Ba e capră și vacă nici de loc — ȳice negustorul din a sa parte — și eu o cumpăr dela tine cu bani grei, bine înțeles, că în preț de capră și nu de vacă. — ȳice și vrea să mērgă mai departe.

— Stăi! — ȳice Păcală. — Nu știu unde a tunat de v'o adunat, dar se ne mai înțelegem, că de mai aștept, ce știu eu, unde o se iase în urmă și în capēt.

Din două-trei tērgul e încheiat, că Păcală se spăriase de întēplările aceste.

— Uf! bine c'am scăpat cu atât! — ȳice Păcală. — Acum se poftesci cu mine la un păhar, două, de vin, scii bun colea, de se-ți beai și căciula din cap.

— „Că-ți mulțămesc dumi-tale! — răspunde negustorul. — Dacă mē lași să aduc cu mine încă doi prietini de ai mei, — bun-bucuros, — alteum ȳeu nu pot“.

— Hai de! — ȳice Păcală. — Sē vină! Unde a mers miia se mērgă și suta.

Și cu adevērat! Cei doi prietini au fost negustorii, cari tērguieră mai dinainte la vaca lui Păcală. Ei cumpăraseră vaca omului pe nimica, cum am ȳice, și acum, ca pupăza pe colac, — se due se-i bea și greițarași, ce i-au fost dat.

Intră tus-patru în birt și beau și beau la vin de cel bun, cum beai la apă, că Păcală se făcuse mână spartă.

Păcală s'a înțeles cu birtașul — așa pe sub mână, pe stānga, cum am ȳice — s'a înțeles, că unde are se ese în cele din urmă.

Când acum erau numai buni, că lumea se învirtea cu ei în tōte părțile, — Păcală chiamă pe birtaș ca se-i plătescă. În loc însă de a băga mână în șerpar după bani, Păcală își ia căciula de pe cap și dă odată cu ea de pământ, încât a rēsunit tōtă casa.

— „ȳi-te, birtașule, căciula are se rēspondă, eu din parte-mi nu dau nici un ban rēu!“

— Și acum și altă oră, căciula ta plătesce, a plătit și va mai plăti încă, de asta nu mē dōre capul, — răspunde birtașul și se duce pe aci incolo.

Cei trei negustori se uită unul la altul și par'că nu le venea se cređă ochilor. Dōuē-trei semne sunt de ajuns, și ei sunt înțeleși, ca cu ori-ce preț se pună mână pe căciula omului, se-i coste, cât se-i coste.

Acum era lumea lui Păcală. Odată cu capul nu vrea se-și vēndă căciula din cap. Se făcuse al naibii greu la tērg.

Au trebuit se numere cei trei negustori prețul a două vaci, de nu și mai bine, până au pus mână pe căciula lui nenea Păcală.

Acesta, cumpărându-și altă căciulă, și-o pune p' o urechie și-o ia cătră casă, cāntānd la:

„Hai-na, dai-na
„Și dai-na, re!
„Dai-na, dai-na,
„Și dai-na, mē!“ —

Cei trei negustori se pun pe lume d'albă, răđimați, pe credința, că acum căciula lui Păcală și-a ținea năravul, va plăti tot.

Dar de unde?!

Căciula nu vrea odată cu capul deși atât de mult dāduse cu ea de pământ, că plesnise pe de tōte laturile.

Și cei trei negustori, fiind-că umblau se prostescă lumea cu ce nu s'a mai auđit și nu s'a mai vēdut, — au māncat o bātaie de cele tātăresci. (Va urma.)

CORESPONDENȚĂ DIN BUCURESCI.

Sāmbătă în 25 Martie trecut, societatea studentescă științifico-literară „George Lazăr“ și-a serbat a 4-a aniversare dela fondarea ei.

Fiind că e una din puținele societăți, care se ocupă cu sirguintă de literatura și de progresele științei la romāni, voi împărtăși și cetitorilor „Rândunicei“ serbarea acestei societăți, care constatăm cu bucurie, progresază din ȳi în ȳi.

La orele 4 din ȳi, societatea a dat un concert în marele palat al „Atheneului român“ pus gratis la dispoziția societății de cătră onor. comitet, după recomandăția valorosului profesor universitar V. A. Urechia. — Concertul popular coral a fost sub conducerea domnului Ioan Costescu (din Basarabia), unul din puținii iubitori de musică populară romānescă. — Sala a fost literalmente plină. — Aplause frenetice au isbucnit din public la auđul frumōsei bucăți „Tricolorul“, compus de însuși dl Costescu.

La ora 8½ sēra, societatea a ținut o ședință festivă publică în localul scōlei primare „General Adrian“, local concedat de primărie și unde societatea își ține regulat ședințele. — Dl Grigorescu Elvir a deschis ședința, arētānd în câte-va cuvinte trecutul societății, precum și scopul ei: propagarea culturii și întărirea sentimentului național. A cetit apoi telegramele de felicitare primite dela membrii corespondenți și dela parti-

culari, atât din țară cât și din străinătate. S'a dat cuvēntul apoi delegatului societăței „scōlei superiōre de științe de stat“ precum și celorlalți delegați dela diferitele asociații ale studenților universitari. — În tot timpul ședinței, entuziasmul a fost de nedescris. Oratorii erau intrerupți de vulcanii de aplause, cu care numărul public îi rēsplătea la fie-ce vorbă.

La 10½ termināndu-se ședința, membrii societății împreună cu diferiții delegați invitați, s'au îndreptat cătră marele hotel Union, unde îi aștepta un banchet preparat mai din nainte.

Președintele banchetului a fost ales domnul C. M. Cordoneanu, membru onorific al societății și directorul-proprietar al revistei „Romānia musicală“. Dēnsul luānd cuvēntul, atrase atenția comesenilor asupra lipsei de cultură musicală din țēră. „Dacă noi am fi fost crescuți în Italia sau Germania, ȳise dēnsul între altele, astă sēră am fi putut forma un cor ca se ne putem amusa noi însine, cāntānd bucăți patriotice, cāntece naționale“. În urmă vorbiră domni Comārniceanu, Grigorescu Elvir, Virgiliu Cucu, Spiru, român din Macedonia, etc. Dāndu-se cuvēntul studentului G. Tamara, cu o elocință, care-i face onōre, spuse următoarele: „ȳoți ați vorbit în sensul, că tinerimea e datōre se trecă dela vorbe la fapte în ceea ce privesce patriotismul și naționalismul. Așa e, dar până ȳisele dvōstre vor de-

veni realitate, beau păharul meu cu vin în sănătatea aceloră, cari au executat mai din nainte indemnul dv., în sănătatea martirilor, cari stau întemnițați la Seghe-din și Vaț*.

Tunete de aplause îi acoperiră cuvântarea.

În fine domnii Ilie Demetrescu și Marinescu C. recitară nese versuri făcute anume pentru astă ocazie și în urmă vorbi domnul Caludescu („Țara“).

La ora 2 noaptea ne-am despărțit, ducând o dulce amintire de astă sărbătorire plăcută și frumoasă:

Spectator.

FELIURITE.

Una și alta.

Creerul la femei. Vre-un savant malițios încă în timpurile vechi a scos la ivelă împrejurarea, că creerul femeilor apasă cu 130—150 grame mai puțin, ca creerul bărbaților. Pe această basă s'a format teoria, că femeile în privința aptitudinilor spirituale sunt inferioare bărbaților, o credință, care se află încă și azi la mulți burlaci și oameni desperați. Diferința această de 130—150 grame și azi formeză în parte pedeca la egala îndreptățire a femeilor cu bărbații pe terenul vieții publice, căci legislatorii nu vreau să recunoască, că diferența această este de însemnătate secundară și relativă. Cei mai mulți din antropologii moderni, cum e Tiedemann, Parchappe și Vierondt aduc în combinație greutatea capului cu cea a corpului și basati pe această constată, că creerul femeiesc nu numai că nu e mai mic, dar în multe cazuri e mai mare, ca al bărbaților. Alți antropologi aplică măsura în proporțiune cu mărimea corpului și rezultatul și în acest cas este destul de favorabil pentru genul gingaș. Mai departe Manovoricz pe basa unor lungi scrutări afirmă, că la femei creerul se desvôltă mai repede, ca la bărbați. La o fată de 7 ani greutatea creerului este de 4 ori mai mare, ca în ziua născerii, pe când la băiați numai la etate de 13 ani se întemplă această. Creerul femeiesc între anii 4 și 6 ai etății ajunge la 92% a greutății sale absolute, cel bărbătesc numai la 89%. Dar creerul la femei se desvôltă numai până la anul 20 al etății, pe când la bărbați și la 30 de ani se desvôltă. Dacă femeile în privința spirituală nu sunt așa de desvôltate, ca bărbații, — ceea ce e îndoelnic, cu toate că o parte a învățaților o susțin această — cauza nu este diferența greutății creerului, ci alte împrejurări. Anume, cu deosebire aceea, că bărbații au oprit pe femei din timpurile străvechi de a se ocupa în privința spirituală.

* * *
Femei diariste. Dintre engleze multe se ocupă cu diaristica și unele sunt publiciste vestite. Astfel contesa Aberdeen scrie prim-articoli politici escelenți, ér dómnele Iersey, Münster și Mar sunt colaborătoare la cele mai cenumite foi politice. Princesa de Sutherland scrie novele bune și primesc onorar 50 funți sterlingi de colă. Lady Henry Somerset scrie în fôia ei articoli însemnați. Contesele Meath și Wawrick se ocupă cu cestiunea socială. Afară de aceste scriitoare escelente mai sunt dómnele Jenne, Lawlees și Lindsay.

* * *
Spaniolul superb. Carol al V-lea a trimis un sol, un grand spaniol vestit de superb, la sultanul Soliman. Sultanul l'a primit în sala de audiență, unde el ședea într'un fotoliu, singura mobilă, ce se afla în sală, de ore ce pe toate celelalte le-a depărtat, ca astfel superb spaniol să fie silit a sta în picioare înaintea lui. Spaniolul îndată ce a intrat în sală a observat intenția sultanului, dar s'a recules numai decât. Cu o grație

deosebită și-a scos mantaua de gală, brodată bogat cu aur, a întins-o pe covor și s'a așezat pe ea, apoi fără de a veni în confuzie a spus scopul venirii sale și a spus afacerea cu așa dibăcie, încât sultanul s'a învoit la toate cele ce pretindea împăratul Carol.

Sfîrșindu-se audiența, spaniolul voi să iese fără să își ia mantaua. Sultanul cugetând, că această s'a întemplat din nebagare de samă, îl făcu atent când era la ușe, că și-a uitat mantaua.

Spaniolul atunci se întorse și dise în ton maiestos: Solii domnului și împăratului meu n'au obicei de a-și duce scaunul cu sine.

* * * Epitaf.

Pe mormântul unui bețiv.

Chiar și la cap i'am pus o ôlă,
Ca toți să scie de ce-a murit,
Și că un doctor pentru a lui bolă,
În totă lumea nu s'a găsit.

Bucuresci.

C. Romulus.

Anecdotă.

Turdaiadă. Tot la Turda, după cum am spus în nrul trecut, s'a întemplat mai nainte următorul cas: Podul de peste Arieș se spriginea pe arcuri; slăbindu-se arcurile a fost de lipsă să se pună un picior în apă la mijlocul podului. Anii trecuți s'a pus acest picior, dar acum au urmat și alte trebuințe. Li s'a spus adecă turdenilor, că la picior trebuie să se puie și un opritor de ghiață. Au văduț turdenii, că această va fi bine și au lăsat să se facă opritorul. Acum era vorba ca acesta să se și așeze în apă. A eșit deci la fața locului *more patrio* o comisiune dela primărie să chibzuiască, unde să se pună. După multă bătae de cap, unul din comisiune propuse, ca opritorul să se așeze din jos de pod, altul a fost de părere, că el trebuie pus din sus. Astfel fiind în comisiune păreri divergente, s'au pus la vot cele două propuneri și cu o majoritate de un vot s'a decis a se așeza opritorul din sus de pod.

Dacă acest vot „înțelept“ lipsia, călătorii ar afla azi opritorul de ghiață, menit a scuti piciorul podului, din jos de pod.

De ale casei.

Catifeaua năgră sbărcită se pôte ușor renoi, dacă o ținem de-asupra unei ôle cu apă ce ferbe, până se umeșcesc bine, după aceea dosul catifelei se trage de mai multe ori pe dunga unui fier de călcat inferbentat bine. Pe urmă cu un șorlic (soric) de slănină bine curățit de unsore, se frēcă catifeaua pe față.

* * *
Spălarea flanelului alb. Flanelul alb se spală bine cu apă călduță amestecată cu spir de ammoniac. După

ce s'a curățit bine se clătăresce de mai multe ori în apă curată.

* * *

Pete de unsore sau de ulei se pot scote din catifea, dacă se atinge de mai multe ori pata cu un săculeț mic umplut cu năsip ferbinte. La urmă se frecă catifeaua de alungul firelor.

* * *

Vasele de aramă roșie se curată foarte bine, dacă se frecă cu următoarea mixtură: într'o fărfurie se pune oțet, făină cernută de grâu și sare, aceste se mestecă bine la olaltă și cu o cârpă se frecă bine vasele de aramă. Totă murdăria se ia jos și devin ca nouă.

De ale modei.

Sorele a început să răspândescă căldura, paltonele de iarnă au ajuns erăș în dulapuri. Câte o toaletă de postav mai veți ici colea, dar majoritatea damelor îmbracă deja toaletele de primăvară.

Gulerile (Cape-uri) ca îmbrăcăminte au dispărut aproape total, în locul lor au intrat în modă erăș diferitele nuanțe de paltone. Cele mai favorite în primăvara acésta sunt paltonele scurte numai până pe șolduri, fără cusătură în mijlocul spatelor, va se dică semi-largi, dinainte sunt erăș fără cusături, largi. De obicei aceste paltonașe numite „gigerl“ se încheie la o parte prin bumbi mari. Cele mai multe au două rânduri de bumbi. De amândouă părțile dinainte au busunare mici.

Paltonașele aceste au mâneci largi de-asupra și strimte din jos; se fac mai mult în armonie cu rochia, adecă au înfățișarea unui costum la fel.

Stofele cele mai moderne pentru haine în acest sezon sunt cele cu carrée-uri și cele învârgate. Pe lângă aceste însă sunt sute de mustre și variații în întrebuintare. Colorea favorită pare a fi cea verdie-venătă.

Pentru dame mai de etate s'a îngrijit moda cu așa numitele „dolmane“ tot ca cele de demult, ca îmbrăcăminte mai căldurósă peste haină.

Ca bluse practice pentru de a putea îmbrăca paltonele ușor, rămân tot blusele de surah și foulard. În timpul mai nou sunt preferite blusele de mătășă „Taffet“ cari fac efect foarte mare. Toaletele de primăvară se fac simple de tot. Rochiile absolut simple și foarte largi la pólă. Corsage-ul (tală) încă e fără nici o podóbă, afară de mânecile de tot largi la umeri. În simplitatea cu gust a toaletelor constă astăzi eleganța.

Piqué-urile cu desemnuri colorate, batist-uri cu desemnuri iaponeze, vor fi cu plăcere purtate.

Pentru decorarea toaletelor mai de vară se întrebuintează crepp și dantele. Colorile mai nouă a dantelelor și crepp-ului sunt gălbui și ruginii. Dantelele cele ieftine de tull se numesc trou-trou și aceste vor fi materialul cel mai preferit pentru împodobirea toaletelor.

Braiele de stofă încep a dispărea și în locul lor vine brăul de piele, de gumi sau de panglică, acésta din urmă se cósă pe o căptușală aspră anume pentru braie, care împedecă se nu se sbărcescă curënd.

O observare încă cu privire la mâneci. O reformă se vede, că va intra erăș la cusutul mânecilor și anume nu vor mai atârna în jos dela umăr, ci se vor ridica dela încrețituri erăș ceva în sus, luându-și forma cocheta din anii trecuți. Modul de croitură a mânecilor

de acum lăsând forma umerilor — grația femeii — se va vađa, va dispărea deci erăș.

Pălăriile de primăvară se împodobesc cu flori și panglici variate.

Putem dice însă, că anul acesta nici nu se întrebuintează pălării de primăvară, ci se face trecere directă la cele de paie.

Deslegarea găciturii de șac din Nrul 8 al fôiei noastre este următorea:

O! căci în asta viață nici macar o clipită

De-a durerii cetă nu pôte fi scutiță,

Când arde 'n cer mai vesel, mai viu frumosul sóre,

Atunci e mai aproape furtuna 'ngrozitóre.

P. Dulf.

Corect au deslegat-o următorele dómne, domnișore și domni: Virginia Bozac (Sâmbotelec), Lucretia Magda (Feneș), Victoria Aron (Galați), Eleuterie Popoviciu (Sirete, Bucovina), Rafla Monda (Sângeorgiul român), Măriora Nicola (Alba-Iulia), Sofia Cothișel (Certege), Silvia Popoviciu n. Puscar (Abrud), Aurelia Filip (Badon), Emil Cigarean (Turda), Lenca Alianesici (Maier), Netti Totoian (Chișfalău), Victoria E. Rosca (Alba-Iulia), Nicolau Onciul (Uzdin), Teresa Gomboș (Vidra superiôră), Iustina Găvrus și Ioan Găvrus (Sătulung).

La sortare premiul l'a câștigat dómna Virginia Bozac din Sâmbotelec.

Logograf

de V. M. Moldovan.

Din următorele 56 silabe se se formeze 18 cuvinte. Inițialele cetite de sus în jos dau: „o devisă“; ér finalele cetite de jos în sus dau autorul acelei devise.

a, a, ba, ber, cer, co, cy, de, di, do, e, ed, er, form, ga, gen, in, li, log, lou, mund, na, net, ni, ni, ni, ni, no, no, nos, o, o, pe, pol, re, ri, ri, ri, rism, ro, se, si, so, ta, ta, te, te, te, ti, to, tou, tu, u, u, um, xi.

1. Un filosof grec.
2. Un element chemic.
3. Un nume femeesc.
4. Un adjectiv.
5. O cetate în Spania.
6. Un fost președinte al republicii franceze.
7. Un substantiv.
8. O cetate în Bulgaria.
9. Un oraș în Franca.
10. Un animal.
11. Un actual rege din Europa.
12. Un nume femeesc.
13. O specie de lemn.
14. Conumele unei artiste române.
15. O plantă.
16. O sectă religiósă.
17. Conumele unui poet antic.
18. Un nume bărbătesc.

Terminul de deslegare este până la 28 Aprile (10 Maiu) a. c. Intre deslegătorii, cari sunt abonați, se va sorta: *Portretul lui Lucaciu.*

Corespondența.

Eug. P. în V. inf. Am primit găcitura, Vă rugăm însă de deslegare.

Gr. S. I. I. Mulțumirile noastre. Vom griji.

I. F. în B. Bucățile Dtale trimise nouă, sunt parte mare pl agiaturi. Nu se publică! Red.